

A GYÍMESI RACKA LEGELTETÉS HATÁSA TERMÉSZETVÉDELMI GYEPEN

SZEMÁN LÁSZLÓ — KÁDÁR IMRE — KOVÁCS PÉTER

A juhászat legolcsóbb takarmány forrása a legelő. A legeltetés jó hatású a legelő állatok szervezetére, de nagy befolyással van a legeltetett gyep növényállományára is. Befolyásolja a gyep faji összetételét, de hatása nem csak a fűvek elfogyasztásán keresztül valósul meg, hanem a legelő állat trágyájának is fontos szerepe van. A juhok a trágyázott növényfoltokat nem legelik le, ezért ennek meghatározó szerepe lehet a gyep növényállományára. Fontos a juhlegeltetés elemzése olyan szempontból is, hogy a legeltetett természetvédelmi területen miként tudjuk megőrizni a gyep fajdiverzitását.

Angliai viszonyok között, Frame (1992) szerint, juhok szilárd ürüléke napi 1-1,5 kg/állat, ami napi 6-8 ürítéssel, 0,1-0,2 kg/alkalom adódik össze. Ez a legeltetési időre számítva 300-700 kg trágyát jelent. A legelőterület juhtrágyával való várható lefedése 0,05-0,07 m² állatonként. A vizelet 1-2 liter/juh/nap, 15-20 ürítés mellett. A lefedésről nem közöl adatokat.

A kutatás egyik célja a juh trágyázás hatásának vizsgálata volt a legelő fajdiverzitásának megőrzésében.

A kísérletet Bakonszeg térségében végeztük 2005-ben, természetvédelmi gyepen, racka anyajuhok legeltetésével, a Gazdaságorientált Agrárágazati Kutatások „JUHFETA4” pályázat támogatásával. Vizsgáltuk a vizelet bujafolt képző hatásának a legelő faji összetételében játszott szerepét.

Az eredményekből megállapítható, hogy a trágyázott foltokat az állatok egyenetlenül legelik le. A növényzet a bujafolt területének a széle 15% legelt, beljebb 15-20% alig legelt, és a középső részen, 60-70%-a nem legelt fűvekből állt.

Az első növedékben a folt közepén a fűvek magot érleltek, a foltok szélén lelegelt fűvek közül a tarackosok képesek tovább terjeszkedni. A további növedékekben már nincs a fűféléken magképzés, de megerősödnek a bokros és a lazabokró, valamint terjeszkednek a tarackos és indás gyepalkotók.

A helyes mezőgazdasági gyakorlat előírásai szerint megállapított állatlétszám legeltetésével, és a szakszerű legeltetési módszerek alkalmazásával a természetvédelmi gyep fajdiverzitása megőrizhető.

Szemán, L. – Kádár, I. – Kovács, P.: THE EFFECT OF "GYÍMESI RACKA" SHEEP GRAZING ON NATURE CONSERVATION AREAS

The most cost-effective source of sheep feeding is pasturing. Grazing has a good effect on animals, however, grazing also has a big effect on the plant stock of pastured grasslands. Pasturing has an effect on the diversity of plants - not only through the pasturing itself, but also through the dumping of sheep. Sheep do not eat plants from the dumped patches, which may affect the diver-

sity of plants on the pasture. The analysis of grazing is important to maintain the plant diversity of pastures on nature conservation areas.

In England, according to Frame (1992), dump excretion is about 1–1.5 kg/sheep, as a total of 0.1–0.2 kg of dump defecated 6–8 times/day. This amount, when added up for the whole pasturing period, is app. 300–700 kg. The expected dump coverage of the pasture is about 0.05–0.07 m²/animal. The amount of urine is 1–2 liter/sheep/day as a total of 15–20 excretions. There are no data on urine coverage.

One of the aims of our research was to examine the effect of manure coverage on maintaining the diversity of plant species. The research took place in Bakonszeg in 2005, on nature conservation areas, pasturing racka ewes. The research was supported by the Gazdaságorientált Agrárágazati Kutatások „JUHETA4” application. We analyzed the effect of urine created lush patches on maintaining the diversity of plant species.

Results showed that lush patches were grazed unevenly. The outer circle, app. 15% of the patches has been grazed, a further 15–20% has been somewhat grazed, while the middle of the patch, 60–70% remained ungrazed.

In the first growth, grass species in the middle of the lush patch have grown seeds, while on the outer edge of the patch, rhizomatous plants were able to advance. No seed growing took place in further growths, but bunchgrasses strengthened and rhizomatous species extended further.

The diversity of grasslands on nature conservation areas can be maintained by pasturing according to good agricultural practice, pasturing the appropriate number of animals and using professional pasturing methods.

Első szerző címe: Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar
Address of first author: SZIU, Faculty of Agricultural and Environmental Sciences
H-2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.
szeman.laszlo@mkk.szie.hu